

For første gang i Fogh-regeringens levetid er vælgerne tilslutning til skattestoppet vigende - Danskerne er parate til at pille ved det, hvis det kan forbedre den offentlige service - Skattelettelser afvises pure - Men heller ikke oppositionens skattepolitik er der opbakning til

Skattestoppet er ikke længere en hellig ko

Vaklende støtte

Opbakningen til skattestoppet er vigende.

DET SKATTESTOP, der har været Fogh-regeringens måske allerstærkeste politiske triumf, er for første gang i dens snart femårige levetid kommet under pres. Et lille flertal af vælgerne støtter stadig skattestoppet. Men den tidligere så massive opbakning er klart på retur. En voksende del af vælgerne har tilsyneladende fundet ud af, at skattestoppet ikke er gratis. Et flertal mener i hvert fald, at det er OK at sætte skatten "lidt i vejret", hvis det kan forbedre den offentlige service eller hindre besparelser.

Sådan lyder nogle af hovedresultaterne i den hidtil mest omfattende undersøgelse af befolkningens holdninger til skat, som Ugebrevet har foretaget i samarbejde med professor Jørgen Goul Andersen, Aalborg Universitet. Se også tekstboks. Vilstrup Synovate har stået for den praktiske del af undersøgelsen, der er gennemført blandt 1.000 svarpersoner over 18 år i perioden 4.-17. september – altså før "det folkelige

oprør" mod kommunale velfærdsnedskæringer for alvor tog fart.

Hvordan holdningerne vil udvikle sig på længere sigt, kan man selvsagt ikke udtale sig med sikkerhed om. Men intet i undersøgelsen tyder på, at den svagere opbakning til skattestoppet er et midlertidigt fænomen.

De Radikales finanspolitiske ordfører, Morten Helveg Petersen, finder det glædeligt, at tilslutningen til skattestoppet er vigende: "Skattestoppet er ødelæggende for samfundsøkonomien, og alle uafhængige økonomer – fra OECD til vismændene – tager afstand fra det. Det koster ca. 1,5 milliarder om året i tabte indtægter, det er fordelingspolitisk skævt, og det hindrer os i at øge beskæftigelsen med de 30.000 personer, som vores forslag om en lavere indkomstskat ville medføre."

Skatteminister Kristian Jensen (V) mener ikke, at der er grund til bekymring på skattestoppets vegne: "I en periode, hvor der har været en hidsig debat om velfærdsbesparelser med mange forkerte påstande, finder jeg det glædeligt, at der fortsat er et flertal i befolkningen, der bakker op om skattestoppet. Da vi kom i regering, var der mange, der spåede, at vi ikke kunne holde skattestoppet, at vi ville komme til at mangle penge til velfærd, og at vælgerne ville blive utilfredse med det. Ingen af delene har vist sig at holde stik. Den vigende tendens, der kan spores, tilskriver jeg først og fremmest en misforstået opfattelse af, at kommunernes problemer har noget med skattestoppet at gøre."

Socialdemokraternes skatteordfører, John Dyrby, er også fortsat en varm fortaler for skattestoppet: "Den underforståede forudsætning for jeres spørgsmål til vælgerne er, at skat-

MM | Skattepolitik i blinde

Skat er et af de emner, der fylder mest i den politiske debat. Både politikere og medier anser det for et af afgørende spørgsmål, når vælgerne skal sætte deres kryds på valgdagen.

Men hvor vælgerne holdning til f.eks. velfærd er forholdsvis velbelyst, er det både i ind- og udland stærkt begrænset, hvad der findes af analyser af skatteholdninger. Derfor handler politikerne i realiteten i blinde.

Nu har Ugebrevet i samarbejde med professor Jørgen Goul Andersen, Aalborg Universitet, gennemført den hidtil største danske undersøgelse af befolkningens skatteholdninger.

Resultaterne vil blive analyseret i kommende numre af Ugebrevet.

testoppet indebærer, at der ikke er penge nok til at lave velfærdsforbedringer. Det er efter vores opfattelse forkert. Danskerne betaler rigeligt i skat, så der er ikke grund til at kræve flere penge ind. Derfor er det bestemt ikke noget, som får os til at overveje vores tilslutning til skattestoppet.”

Opbakningen siver

Da Anders Fogh Rasmussen som nyvalgt Venstre-formand lancerede skattestoppet i efteråret 1999, blev det mildest talt ikke modtaget med kyshånd. Af den daværende Nyrup-regering og venstrefløjten blev han beskyldt for at undergrave velfærdsstaten. Omvendt fandt mange borgerlige – også blandt Foghs egne partifæller – det alt for uambitiøst.

Siden VK-regeringen kom til magten i november 2001, har det imidlertid udviklet sig til et af dens stærkeste og sikreste kort i kampen om vælgerne. Allerede i maj 2002, da Ugebrevet testede vælgerholdninger til skattestoppet for første gang, var der pæn opbakning – selv blandt de socialdemokratiske vælgere.

Sådan har det været siden. Derfor var det heller ikke ligefrem en overraskelse, at den nye socialdemokratiske ledelse med Helle Thorning-Schmidt i spidsen valgte at kaste håndklædet i ringen i begyndelsen af 2006 – efter fire års og to valgkampe forgæves forsøg på at forklare, at en kommende S-ledet regering ikke havde planer om at brandbeskatte befolkningen.

Ugebrevets nye undersøgelse rejser dog et spørgsmål om, hvorvidt Socialdemokraternes kapitulation har været for hastig. For selvom der stadig er et lille flertal i befolkningen, der er helt eller delvis enige i, at “det er en god idé, at regeringen opretholder skattestoppet”, er det – ikke mindst på grund af Thorning-Schmidts officielle tilslutning – bemærkelsesværdigt, at opbakningen er på retur. I 2004 støttede 61 pct. skattestoppet, mens 28 pct. var imod. I dag er de tilsvarende tal 53 og 35 pct. Overvægten til fordel for skattestoppet er altså på to år skrumpet fra 33 til 18 procentpoint. Se figur 1.

Undersøgelsen er gennemført i første halvdel af september, altså før pædagogstrejker, blokader og demonstrationer nåede deres højeste niveau. Alligevel efterlader den ingen tvivl om årsagen til vælgernes faldende begejstring for skattestoppet: bekymring for finansiering af velfærdsudgifterne.

For at få et klarere indtryk af, hvor fronten mellem bekymring for velfærden og begejstring for skattestoppet ligger, har Ugebrevet formuleret tre forskellige spørgsmål om velfærd kontra skat.

Svarene viser, at vælgerne opbakning til skattestoppet kølnes en del, når man inddrager spørgsmålet om offentlig service i diskussionen. Det gælder i helt udpræget grad, hvis man spørger om, hvorvidt skatten må “sættes lidt i vejret”, hvis man derved kan “undgå offentlige besparelser” eller “forbedre den offentlige service”. I begge tilfælde mener ca. 60 pct. af vælgerne, at skattestoppet er for firkantet. Helt ligeligt er holdningerne til gengæld delt, hvis man stryger ordene “lidt i vejret” og blot beder befolkningen vælge mellem to muligheder: at “hæve skatten for at rette op på den offentlige service” eller “ikke hæve skatten”. Se figur 2.

At det er befolkningens velfærdsbekymring, der er hovedårsagen til den faldende tilslutning, er Jørgen Goul Andersen ikke i tvivl om: “Det er dog næppe en bekymring, som alene skal tilskrives den aktuelle debat. For allerede i 2004 var der et klart flertal for at sætte skatten lidt i vejret, hvis det kunne forbedre den offentlige service. Dermed har befolkningen dog bestemt ikke givet grønt lys til at hæve skattene. For selv om der er vidtstrakt accept af, at man gerne må fikle lidt med skattestoppet, er der på det direkte spørgsmål om at hæve skatten for at finansiere en bedre service ligevægt mellem tilhængere og modstandere. Modstanden mod stigende skatter gælder endog også en hårdere beskatning af høje indtægter end i dag. Her er 49 pct. uenige, men kun 37 pct. er enige.”

Ingen appetit på skattelettelse

Velfærdsbekymringen fremgår også af vælgerne svar på spørgsmålet om, hvorvidt et eventuelt kommende økonomisk råderum skal bruges til at øge velfærden eller til skattelettelse, sådan som det fremgår af regeringsgrundlaget. Et meget markant flertal, 72 pct., foretrækker velfærdsforbedringer, mens kun 26 pct. foretrækker skattelettelse.

Det er således en meget populær sag, som Socialdemokraterne har vakt til live med deres indtil videre udokumenterede påstand om, at regeringen er i færd med at spare op til en skattelettelse på velfærdens bekostning. Se Ugebrevet nr. 31, 2006.

Regeringen har på intet tidspunkt talt om at finansiere skattelettelserne ved at skære ned på de offentlige udgifter, men udelukkende diskutere anvendelsen af et eventuelt overskud. Alligevel er den kommet kraftigt i defensiven. Det fremgår også af Venstres mildt sagt nølende holdning til skattespørgsmålet.

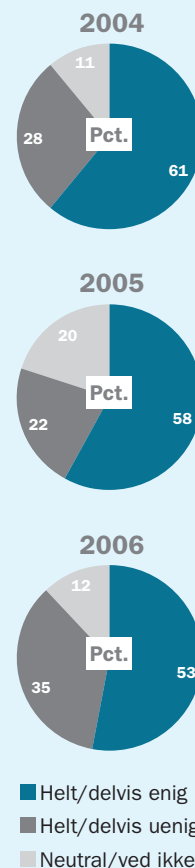
De Konservative er det eneste parti, hvis væl-

Velfærdsbekymring

Presset på skattestoppet skyldes ikke blot den aktuelle velfærdsdebat.

MM | Under pres

“Det er en god ide, at regeringen opretholder skattestoppet”

Figur 1: Overvægten til fordel for skattestoppet er på to år skrumpet fra 33 til 18 procentpoint.

Note¹: I 2004 lød spørgsmålet: “Skattestoppet bør fortsætte også efter næste valg.”

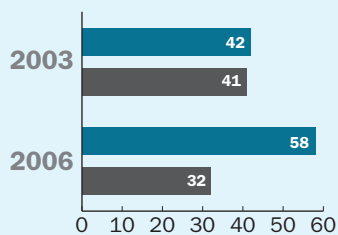
Kilde: Ugebrevet Mandag Morgen, Vilstrup Synovate og ACNielsen AIM.

Skattelettelser, nej tak

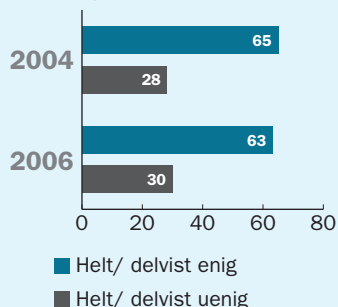
Den stigende modstand mod skattelettelser begyndte i 2003.

MM | Bekymret for velfærden

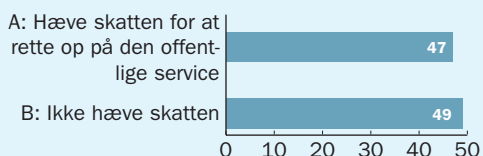
"Skattestoppet går for vidt. Man burde tillade, at skatten kunne sættes lidt i vejret, så man kan undgå offentlige besparelser"

"Hvis det kan forbedre den offentlige service, er det i orden for mig, at skatten sættes lidt i vejret"

"Er du mest enig med A eller B?"

Figur 2: Vælgernes holdninger til skattestoppet kølnes en del, når man inddrager spørgsmålet om offentlig service i diskussionen. Mest, hvis man spørger, om skatten må sættes "lidt i vejret".

Kilde: Ugebrevet Mandag Morgen, Vilstrup Synovate og ACNielsen AIM.

gere foretrækker skattelettelser. Derfor er det heller ikke overraskende, at Dansk Folkeparti, hvis vælgere er mere velfærdsivrige end Venstres, i sidste uge hoppede med på den socialdemokratiske vogn og erklærede, at partiet under ingen omstændigheder vil medvirke til skattelettelser i denne valgperiode – altså i de næste ca. 2 år.

At flertallet foretrækker velfærd, kan dog næppe siges at være en nyhed. Skredet til fordel for velfærd skete allerede under Nyrup-regeringerne i 90'erne. I 1994 var der ligevægt, men siden 1998 har der været en svag overvægt for velfærd, der er tiltaget alvorligt i styrke siden november 2003. Se figur 3.

"De seneste års accelererende velfærdstilslutning er ifølge Mandag Morgens gentagne undersøgelser begyndt i 2003. Derfor er det mest

nærliggende at se det som en reaktion på de skattelettelser, der blev vedtaget i denne periode. Selve skattelettelserne, der blev lanceret som et middel til at sætte mere gang i økonomien, blev positivt modtaget dengang. Men de har tilsyneladende slukket vælgernes appetit på yderligere lettelser. Allerede i november 2003 foretrak to ud af tre borgere velfærdsforbedringer. Nu er det kun hver fjerde vælger, der foretrækker skattelettelser. Det var også tilfældet, da spørgsmålet blev undersøgt i maj – altså før den aktuelle debat begyndte," siger Jørgen Goul Andersen.

Skatteministeren mener ikke, at vælgernes dom i sig selv rokker ved regeringsgrundlaget: "Vi har jo igennem de sidste fem år vist, at skattelettelser og velfærd ikke er et enten-eller: Regeringen har bevist, at det med skattestoppet som omdrejningspunkt på kort sigt både har været muligt at skaffe flere penge til skattelettelser, flere penge til velfærd og samtidig afdrage på vores gæld."

Tallene får heller ikke Morten Helveg Petersen til at afskrive mulighederne for en finansieret skatteomlægning: "Vores reform er finansieret krone til krone. Men ideen er jo, at en nedsættelse af indkomstskatten vil øge danskernes lyst til at arbejde. Derfor kan man håbe på, at det vil skabe et råderum, der f.eks. kunne bruges til at give kommunerne noget ekstra. Derfor kan man med vores forslag på en og samme tid imødekomme ønsket om lettelser af indkomstskatten og øgede offentlige udgifter."

Dødsdømte omlægninger

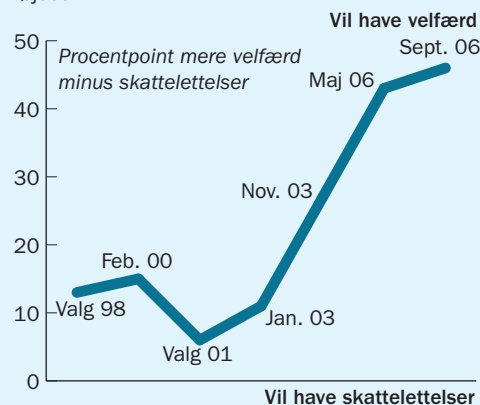
Det er alt for tidligt at afsige skattestoppets dødsdom. For det første kan den faldende popularitet – som nævnt – ikke læses som et grønt lys til skattestigninger. For det andet er vælgeropbakningen til oppositionens skattepolitik nærmest umulig at få øje på. Både Socialdemokratiet og De Radikale har – i lighed med de økonomiske vismænd og Velfærdskommissionen – arbejdet med tanker om en skatteomlægning, hvor man på den ene eller anden måde hæver ejendomsværdiskatten og anvender provenuet til at sætte indkomstskatten ned.

Det såkaldte "skatteloft", som de to partier gik til valg på i 2005, rummede dog ingen forestillinger om at inddrage de meget voldsomme gevinster, som boligejerne har haft gennem de seneste år. Forslaget indebar blot, at den fremtidige boligbeskatning – i modsætning til nu – skulle følge lønudviklingen. Det samme skulle gælde de afgifter i kroner og øre, der i øjeblikket er fastfrosset på grund af skattestoppet. I runde

For tidligt at afsige dødsdommen over skattestoppet.

MM | Ny velfærdsrekord

Vælgernes holdning til, om lavere skatter eller forbedring af den offentlige service bør prioriteres højest

Figur 3: Da regeringens skattelettelser blev givet i 2003, skete der et skred til fordel for mere velfærd, som nu aldrig har været prioriteret højere.

Note: Spm.: "Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil du da foretrække: lavere skatter eller forbedring af den offentlige service?"

Kilde: Ugebrevet Mandag Morgen, Vilstrup Synovate, ACNielsen AIM og Valgundersøgelserne.

tal ville det indebære en ekstraintægt til de offentlige kasser på ca. 1,5 milliarder om året. De penge ville i givet fald kunne bruges til at sætte indkomstskatten ned.

Sådan lyder De Radikales forslag stadig. Socialdemokraterne har efter accepten af skattestoppet parkeret den slags overvejelser i en fremtidig kommission, hvis endnu mere fremtidige forslag i givet fald skal vedtages af et bredt flertal i Folketinget – altså med mindst ét af de borgerlige partier.

Der er dog intet, der tyder på, at en sådan byttehandel mellem ejendomsskat og indkomstskat vil være mere populær i befolkningen end det nuværende skattestop. Tværtimod.

Også dette spørgsmål har Ugebrevet stillet i tre forskellige udgaver.

Den "mildeste" version lyder: "Hvis pengene bruges på at sætte indkomstskatten ned, er det i orden for mig at ophæve skattestoppet på ejendomsskatterne". Dette udsagn kunne faktisk mønstre et lille flertal i august 2004, men det er væk i dag. Se figur 4.

Hvis man vender spørgsmålet om og i stedet spørger, om det er i orden at "omlægge skatten, så indkomstskatten sænkes og ejendomsskatten hæves tilsvarende", er der et klart flertal af uenige.

Faktisk er der større forståelse for at sænke ejendomsværdiskatten end indkomstskatten. Trods de senere års betydelige gevinster for bo-

ligejerne er der forsat et rimeligt stort mindretal på ca. en tredjedel af vælgerne, der vælger lavere ejendomsværdiskat frem for lavere indkomstskat.

Ifølge Jørgen Goul Andersen er der ingen tvivl om tolkningen af svar-resultaterne: "Modstanden mod at ophæve den totale fastfrysning af ejendomsværdiskatten kan måske med lidt besvær overvindes. Men en egentlig omlægning, der ændrer fordelingen mellem skattekloderne, forekommer det stort set umuligt at finde folkelig forståelse for. På den baggrund synes ethvert forsøg på at komme skattestoppet til livs med forslag om højere ejendomsskatter dødsdømt i en overskuelig fremtid."

Ifølge skatteministeren afspejler vælgernes negative holdninger til skatteomlægninger de dårlige erfaringer fra Nyrups regeringsperiode: "Det kan vælgerne stadig huske, for erfaringerne med de store skatteomlægninger i 90'erne var jo, at de trods alle forsikringer om det modsatte indebar, at skatten blev sat i vejret."

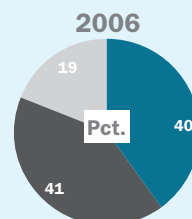
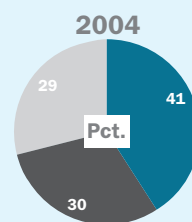
Socialdemokraternes skatteordfører medgiver, at befolkningen har en negativ holdning til skatteomlægninger: "Men det er også en grov forsimpning at forestille sig, at en fremtidig reform nødvendigvis kommer til at handle om, at højere ejendomsskatter skal finansiere lavere indkomstskatter. Der er mange andre muligheder, men dem har vi slet ikke taget stilling til på nuværende tidspunkt. Det vil vi i første omgang overlade til den ekspertkommission, som vi ønsker nedsat," siger John Dyrby.

Morten Helveg Petersen mener, at den store modstand bl.a. er udtryk for, at det ikke er lykkedes De Radikale – og tidligere Socialdemokraterne – at kommunikere deres budskab om skatteløftet: "Men de eksplosive stigninger på ejendomsmarkedet, kan der blandt boligejerne være en naturlig frygt for, at en ophævelse af skattestoppet vil føre til lige så store stigninger i ejendomsbeskatningen. Er det forklaringen, må vi bare konstatere, at det ikke er lykkedes os at forklare, at vores politik blot går ud på, at ejendomsskatterne bør kunne stige i takt med lønnen. Det mener jeg både er fuldt forsvarligt og logisk, for det er præcis det samme princip, der gælder for indkomstbeskatningen." **MM**

Poul Albret | pal@mm.dk

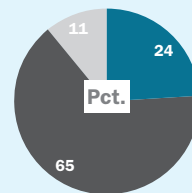
MM | Nej til reform

"Hvis pengene skal bruges på at sætte indkomstskatten ned, er det i orden for mig at ophæve skattestoppet på ejendomsskatterne"

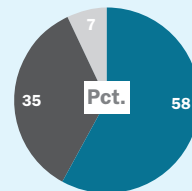
- Helt eller delvist enig
- Helt eller delvist uenig
- Neutral/ved ikke

"Er du mest enig med A eller B?"

- A: Omlægge skatten, så indkomstskatten sænkes og ejendomsskatterne øges tilsvarende
- B: Ikke omlægge skatten
- Neutral/ved ikke

"Hvis der blev mulighed for at sænke skatten, hvad ville du da foretrække?"

- A: Lavere ejendomsværdiskat
- B: Lavere indkomstskat
- Ved ikke

Figur 4: En skatteomlægning, hvor højere ejendomsskat anvendes til at betale for en nedsættelse af indkomstskatten, har ingen folkelig opbakning.

Kilde: Ugebrevet Mandag Morgen, Vilstrup Synovate og ACNielsen AIM.